

Bildande av naturreservatet Nynäs i Aneby kommun

Beslut

Länsstyrelsen förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB) området Nynäs, som det avgränsas på bifogad karta (bilaga 1) och med de gränser som slutligen utmärks i fält, som naturreservat.

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara biologisk mångfald knuten till asprik lövskog, skogsbetespåverkad barrblandskog och barrskog med naturskogskaraktär.
- bevara och ge förutsättningar för hög artrikedom i ovan nämnda naturmiljöer
- ge möjlighet till naturupplevelser inom ramen för bevarandet av naturvärdena.

Syftet skall uppnås genom bete och anpassad skötsel.

För att tillgodose syftet med reservatet beslutar Länsstyrelsen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ MB samt 22 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., att nedan angivna föreskrifter ska gälla för reservatet (se **Reservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsen fastställer, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., de mål och riktlinjer för området långsiktiga vård som framgår av den till beslutet hörande skötselplanen (bilaga 2). Förvaltare av reservatet ska vara Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Uppgifter om naturreservatet

Administrativa data

Namn	Nynäs
Beslut om Natura 2000	Nej
Kommun	Aneby
Socken	Haurida
Karta	fastighetskarta: 7E4e terrängkarta: 7E SV
Lägesbeskrivning	ca 4 km norr Haurida kyrka
Fastighet	del av Nannarpanäs 1:8

Fastighetsägarkategori	enskild
Gräns	enligt bifogad karta, bilaga 1. Gränsen är inmätt av Lantmäteriet.
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län
Areal	26,4 ha

Beskrivning av området

Nynäs ligger inom Östra Vätterbranternas sprickdalslandskap och utgörs av ett par skogbeklädda höjdparter som planar ut mot sjön Ruppen. Terrängen i reservatsområdet är kuperad med bergknallar, lodytor och branter mot öster, söder och väster. Hela området har betats fram till mitten av 1990-talet och skogen är tydligt präglad av den långa perioden av skogsbete och extensiv virkestäkt. Skogen i reservatet är olikåldrig och mycket varierad, med tallskog på bergkrönen, granskog i branter och sluttningar, samt lövskog i de sjö- och gårdsnära partierna. Naturvärden finns knutna bland annat till förekomsten av gamla granar och tallar, äldre än 200 år, och gamla aspar av stort värde för hackspettsfaunan.

För mer information om området och dess naturvärden hänvisas till skötselplanen (bilaga 2).

Reservatsföreskrifter***A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § MB om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden***

Inom reservatet är det förbjudet att:

1. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada eller transportera bort hela eller delar av levande eller döda träd eller buskar
2. uppföra byggnad, parkerings- eller campingplats eller annan anläggning. Förbudet gäller inte inom rasterat område, byggnationsområde, på beslutskarta där det efter länsstyrelsens tillstånd är tillåtet att uppföra timrad byggnad med byggyta mindre än 50 m² samt tillhörande bod
3. anlägga väg eller led
4. anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn
5. anordna upplag av något slag
6. bedriva täkt av något slag
7. borra, spränga, gräva, schakta, muddra, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning
8. framföra motordrivet fordon. Undantag gäller befintliga vägar och traktorväg enligt beslutskartan samt för uttransport av fällt vilt
9. plantera in för området främmande arter
10. dika eller dikesrensa
11. använda kemiska bekämpningsmedel, kalk eller andra växtnäringssämnen

B. Föreskrifter enligt 7 kap. 6 § MB om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av reservatet enligt Naturvårdsverkets anvisningar
2. anläggande och underhåll av informationstavla
3. anläggande och underhåll av parkeringsplats med plats för två bilar i anslutning till Rupphultsvägen, samt strövstig
4. anläggande och underhåll av inhägnad
5. utförande av naturvårdsinriktade åtgärder för att uppnå syfte och bevarandemål med reservatet, bland annat plockhuggning, luckhuggning, röjning, risbränning, transport av ris och virke, stängsling för skogsbete, betesdrift
6. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål
7. utfallande virke i samband med naturvårdsåtgärder tillfaller reservatsförvaltaren

C. Ordningsföreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet

Inom reservatet är det förbjudet att:

1. förstöra eller skada fast naturföremål eller liggande eller stående döda träd eller buskar eller delar av träd eller buskar
2. elda annat än med medhavd ved
3. plocka eller samla in lavar eller svampar, med undantag av matsvamp för husbehov
4. cykla eller rida annat än på befintliga vägar
5. ställa upp husvagn eller husbil
6. samla in ryggradslösa djur
7. sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning

Inom reservatet är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

8. använda reservatsområdet för organiserade tävlings- eller övningsändamål eller motsvarande
9. använda reservatsområdet för lägerverksamhet

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för reservatets skötsel och uppföljning enligt fastställd skötselplan (bilaga 2). Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för normalt underhåll av vägar, ledningar, stigar och stängsel eller de mark och anläggningsarbeten som är förknippade med den byggnation som får uppföras efter Länsstyrelsens tillstånd enligt föreskrift A2. Det är även tillåtet att anlägga el- och vattenledning utefter befintlig traktörväg samt att lägga stenkross alternativt annat naturmaterial på denna traktörväg. Från föreskrifterna undantas även åtgärder för vetenskaplig undersökning eller motsvarande, som i förväg godkänts av Länsstyrelsen.

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller/ kan gälla för området.

Bakgrund

I samband med att fastigheten Nannarpanäs lades ut till försäljning våren 2006 lyfte Gränna skogsgrupp frågan om att skydda delar av barrskogen från avverkning. Länsstyrelsen besökte tillsammans med ideella naturvården området i mitten av maj 2006 och konstaterade att skogen bar på så höga naturvärden att området borde undantas från rationellt skogsbruk. Länsstyrelsen kontaktade omgående mäklarfirman så att fastighetsspekulanter kunde informeras om att delar av skogen var skyddsvärd. Den nye fastighetsägaren kontaktades i juni 2006 för inledande diskussioner om naturskydd. I dialog med markägaren beslutades att även införliva lövskogen i det blivande reservatet. I september 2006 lämnade Länsstyrelsen ett uppdrag till Svefa om värdering och förhandling. Inmätning och utmärkning av reservatet gjordes under hösten 2007. I september 2008 träffade Länsstyrelsen och markägaren överenskommelse om inträngsersättning.

Samråd enligt 25-26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och Aneby kommun.

Förslag till beslut och skötselplan har den 15 oktober 2007 skickats på remiss till Aneby kommun, Skogsstyrelsen, naturskyddsföreningen och Gränna Skogsgrupp. Samtidigt förelades sakägaren att inkomma med yttrande.

Markägaren har tidigare fått ta del av preliminär utgåva av skötselplanen och frågor om områdets framtida skötsel och nyttjande har lösts parallellt med ärendets handläggning.

Remissyttrande har inkommit från Skogsstyrelsen, som har tillstyrkt reservatsbildningen.

Motivering

Bestämmelser

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med reservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges bland annat att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. utförs gallring, röjning, slåtter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
3. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I 7 kap. 30 § MB stadgas att föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

I 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anges bl.a. att Länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Länsstyrelsen får, enligt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § miljöbalken.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Bestämmelserna i 3 och 4 kap. ska, bl.a. vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet, som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

Bedömning

Länsstyrelsen arbetar med genomförande av, de av riksdagen beslutade, miljömålen. Naturreservatsbildning av Nynäs bidrar till att miljömålen "Levande skogar" och "Ett rikt växt och djurliv" kan uppfyllas.

Reservatsbildning av Nynäs prioriteras enligt "Strategi för formellt skydd av skogsmark i Jönköpings län". Nynäs har ett mycket högt naturvärde på beståndsnivå, en långsiktig funktionalitet på grund av sitt läge intill värdetrakten Östra Vätterbrantsområdet. En stor del av reservatet utgörs av nyckelbiotop och objekt med naturvärde enligt Skogsstyrelsens inventering. Nynäs barr och lövskogar i brantmiljö är av samma typ som prioriterade skogstyper i den anslutande värdetrakten Östra Vätterbrantsområdet.

Länsstyrelsen bedömer att för att klara de stora naturvärdena i området behövs ett skydd mot rationellt skogsbruk. Skogen på höjdpartierna, som historiskt varit utmark, utgörs av gammal barrskog med inslag av flerhundraåriga träd medan de låglänta delarna med värdefull lövskog finns inom den gamla inägomarken. Barrträdiskontinuiteten i området har bevarats genom användningen som skogsbete och en mycket extensiv plockhuggning. För att bevara områdets naturvärden är området i behov av en anpassad skötsel med försiktig plockhuggning och återupptaget skogsbete. Skogsområdets höga naturvärden motiverar ett skydd för att säkerställa bevarande av barrträdiskontinuitet och därmed bevara växter och djur som är beroende av hävd och skog. Sammantaget finner Länsstyrelsen att området ska skyddas som naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till reservatets syften och värden.

Eftersom det på en stor del av området planeras att återuppta skogsbete är det motiverat att det krävs tillstånd från Länsstyrelsen innan tävlingar eller övningar ordnas. I de skogklädda delar där betesdrift planeras är sikten begränsad på grund av barrträd och områdets topografi. Vidare är betesdjurens gångvägar styrda av bergbranter vilket medför att organiserad verksamhet behöver särskild information för att betande djur inte skall överrumplas och tvingas välja en onaturlig reträttväg.

Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Reservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Hur man överklagar m.m.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljödepartementet) **genom skrivelse till Länsstyrelsen** – se bilaga 4 (formulär 23).

Upplysning

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, samt i Jönköpingsposten, Smt-gruppen och Smålandsbygdens tidning. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft den 15:e januari 2009 och de gäller omedelbart även om de överklagas.

BESLUT

Datum **Beteckning**
2008-12-04 511-9241-06

Sida 7/7

I den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket länsråd Monica Flodström beslutat och naturvårdshandläggare Kjell Mohlin varit föredragande, har även länsjurist Ulrika Källberg, tf funktionsansvarig Helena Uhlén och naturvårdsdirektör Johan Uhr deltagit.

Monica Flodström

Kjell Mohlin

Bilagor

1. Beslutskarta
2. Skötselplan
3. Sakägarförteckning
4. Hur man överklagar
5. Sändlista

Naturreservat Nynäs

Bilaga 1

Tillhör Länsstyrelsens beslut
2008-12-04, dnr 511-9241-06

- Gräns för naturreservatet Nynäs
- Byggnationsområde
- Traktortväg

1:10 000

© Lantmäteriet 2007. Ur GSD-Fastighetskartan
ärende 106-2004/188F.

Kartkälla: Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Godkänd från sekretessynpunkt för spridning.
Lantmäteriverket 1999-09-16.

Skötselplan för naturreservatet Nynäs i Aneby kommun

Syfte med områdesskyddet

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara biologisk mångfald knuten till asprik lövskog, skogsbetespåverkad barrblandskog och barrskog med naturskogskaraktär.
- bevara och ge förutsättningar för hög artrikedom i ovan nämnda naturmiljöer
- ge möjlighet till naturupplevelser inom ramen för bevarandet av naturvärdena

Beskrivning av området

Administrativa data

Objektnamn	Nynäs
Skyddsform	naturreservat
Beslut om Natura 2000	nej
IUCN-kategori	Ia – Strikt naturreservat
Miljömål	Levande skogar, ett rikt växt- och djurliv
Län	Jönköping
Kommun	Aneby
Socken	Haurida
Naturgeografisk region	Sydsvenska höglandets ostdel (13)
Karta	fastighetskarta: 7E 4e terrängkarta: 7E SV
Lägesbeskrivning	ca 4 km N Haurida kyrka
Fastigheter	Nannarpanäs 1:8
Fastighetsägarkategori	enskilda
Gräns	Enligt karta, bilaga 1. Gränsen är inmätt av lantmäteriet
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län
Areal	26,4 ha
Markslag	
Skogsmark	25,7 ha
Övrigt	0,7 ha

Naturtyper

Natura 2000-habitat

Barrblandskog	16,5 ha	Västlig taiga (9010)	6,1 ha
Lövblandskog	8,0 ha		
Igenväxt hagmark	1,4 ha		

Bergimpediment	0,4 ha
Övrig öppen mark	0,1 ha

Topografi, geologi och hydrologi m.m.

Reservatsområdet utgörs av ett par höjdparter som reser sig strax norr om sjön Ruppen. Terrängen är kuperad med bergkrön, lodytor och branter mot öster, söder och väster. Området tillhör samma typ av sprickdalslandskap som de närliggande Östra Vätterbranterna. Högsta punkten ligger på 270 meter över havet och ca 50 meter över Ruppens yta. Jordarten utgörs av morän och berggrunden utgörs av granit och porfyr med inslag av diorit och diabas.

Nynäs tillhör Motala ströms avrinningsområde.

Historik och markanvändning

Hela området har betats fram till mitten av 1990-talet och är tydligt präglad av den långa perioden av skogsbete och extensiv virkestäkt. Skogsbruket har främst omfattat uttag av brännved och vindfällda träd. Skogen på höjdpartierna, som historiskt varit utmark, utgörs av gammal barrskog medan de låglänta delarna, den gamla inägomarken, utgörs av lövskog. I det senare området finns talrika odlingsrösen och rester av några små åkerytor. Utmed sjökanten finns en landvinningsremsa som uppstått efter sjösänkning. Den gamla strandvallen syns tydligt som en kraftig stensträng några meter upp från strandlinjen.

Det finns inga registrerade fornlämningar inom området.

Växt- och djurliv

Skogen i naturreservatet är olikåldrig och mycket varierad, med tallskog på bergkrönen, granskog i branter och sluttningar, samt lövskog i de sjö- och gårdsnära partierna.

De äldsta barrträden återfinns på bergkrön och i branter. Här klänger flatbarkiga tallar och senvuxna granar varav flera är äldre än 200 år. En egenhet som är vanlig i området är att granarna sprider sig vegetativt genom ett krypande grenverk. Barrskogsdelen är bitvis luckig och gruppställd med ett litet men värdefullt inslag av gammal björk och asp. Död barrved finns i begränsad omfattning, men såväl solexponerade torrakor av tall som granlågor av varierande nedbrytningsgrad förekommer. Mellan bergkrönen i den östra delen ligger områdets äldsta granlågor. De krumma grova grenarna som spretar upp från de mossdraperade lågorna indikerar att träden uppnått en ålder av minst 200-år innan de dött. Merparten av den döda veden har tillkommit under den senaste 10-årsperioden. Den torra sommaren 2006 medförde att torkstressade granar på höjdryggarna dödades av sextandad och åttatandad barkborre samt att enstaka träd inne i bestånden dödades av allmän barkbock.

I reservatets sydvända delar är inslaget av asp påtagligt. Små bruna fruktkroppar på stammarna visar att de flesta träden är angripna av aspticka. I anslutning till Rupphultsvägen växer några speciellt grova och håliga gamla aspar. Den stora tillgången på rötskadad asp är av stort värde för

hållbyggande fåglar. Mindre hackspett, större hackspett, gröngöling och spillkråka har observerats i området. De håliga och innanmurkna träden är inte bara värdefulla för fågelfaunan utan har också stor betydelse för insekter och fladdermöss. I lövskogens trädskikt ingår också ek, lind, fågelbär, björk, klibbal, oxel, rönn och hassel. Inslaget av död lövved, främst lågor och högstubbar av asp och björk, är speciellt värdefullt som yngelmaterial för blombockar och andra vedlevande skalbaggar som gynnas av den omväxlande betesskogen. Större delen av området betades fram till 1990-talet, och ännu syns antydningar av kreatursstigar och i de gårdsnära delarna finns spärrgreniga ekar och grova hasselbuketter.

Kryptogamfloran består främst av relativt vanliga mossor och lavar. Mest i ögonfallande är den stora mängden hänglavar, främst skägglav och grå tagellav, som förmodligen gynnas av områdets långa trädkontinuitet. Stora fällar av renlav kläder de solvarma hållpartierna på bergkrönen. På gammal asp förekommer bårdlav samt den rödlistade lunglaven.

Fältskiktet i barrskogen utgörs av blåbärsris, gräs och lågorter. Orkidéen knärot växer i delar med tjockt förnalager. Lövskogen domineras av lågorthsamhällen, med en stor förekomst av blåsippor och inslag av trolldruva och vätteros i de bördigaste delarna.

Att skogen betats under lång tid med nötkreatur kan ha betydelse för floran av kärlväxter och marksvampar samt insektsfaunan.

Trots naturreservatets begränsade yta kan man se spår och spårtecken av de flesta småländska skogsviltarterna. De gamla tallarna betas av tjäder och i fuktstråken hittar järpen lövträdsknopp och örter. Höjdpartiernas bärrisluckor nyttjas för bete av älg, rådjur och skogshare. I blockbranterna finns gryt för både räva, grävling och mård. Lodjur tillhör de mer ovanliga däggdjur som passerar området liksom uter som regelbundet förekommer i Ruppen och angränsande vattensystem. Under de senaste åren har vildsvin etablerat sig i trakten och karaktäristiska bökar kan ses i området.

Kända förekomster av signalarter och rödlistade arter finns samlade i bilaga 2b.

Friluftsliv

Idag nyttjas inte området i någon större omfattning av det rörliga friluftslivet.

Dokumentation

Länsstyrelsen i Jönköpings län. Inventering av lokaler för vitryggig hackspett.

Länsstyrelsen i Jönköpings län. Löv- och barrskogsinventeringen.

Fornlämningsregistret. Riksantikvarieämbetet.

Länsstyrelsen i Jönköpings län. Databas över hotade arter.

Länsstyrelsen i Jönköpings län, 1995. Natur i Jönköpings län.

SGU, Jordartskartan.

Skogsstyrelsen. Nyckelbiotopsbeskrivningar.

Mål och föreskrifter för skötsel av reservatet

Övergripande mål med skötseln

Skogen i området ska skötas så att trädkontinuiteten bibehålls och naturvärden kopplade till kulturpåverkad betesskog utvecklas samtidigt som strukturer och element i naturskogsartad barr- och lövskog bevaras och utvecklas. Skötselåtgärder inriktas på att restaurera delar av området till skogsbete samt att förstärka strukturer och element i betad skog. I övriga delar av reservatet inriktas skötseln på att bevara naturskogsartad skog, förstärka vitaliteten i gamla lövträd samt skapa föryngring av asp och tall.

Skötselområden med bevarandemål och åtgärder

Naturreservatet är indelat i 6 skötselområden. Indelningen framgår av karta i bilaga 2a.

Skötselområde 2 – 5 kommer att ingå i en gemensam betesfälla där skogsbete återupptas. Stängselgator röjs upp och stängsel sätts upp utmed ytterkant av området med undantag för sjökanten. Generellt gäller att virke och avverkningsrester från gran som uppstår vid restaureringsåtgärder skall transporteras ut ur området. Körvägar för transporter kommer att behövas under lång tid och kan på sikt behöva förstärkas för att klara virkestransporter och kreaturstramp.

Betesdjur som inte är aggressiva mot besökare bör väljas, företrädesvis nötboskap.

Skötselområde 1 – Naturskogsartad barrskog, bergbrant	6,1 ha
Naturtyp: Barrblandskog	5,8 ha
Bergimpediment	0,3 ha
Natura 2000-habitat: Västlig taiga 9010	6,1 ha

Skötselområdet utgörs av gammal barrskog. Träden är gruppställda och har stor åldersspridning. Insprängt i barrskogen förekommer enstaka gamla lövträd, främst asp och björk men även enstaka rönn och ek. De äldsta barrträden återfinns på bergkrönen. Här växer också ett flertal krypgrannar, varav några har spridit sig vegetativt och nu har flera stammar.

I den västra delen finns en framträdande berggrygg och en västvänd bergbrant. Ett stort grävlinggryt finns vid bergets fot.

I området finns ett betydande inslag av lågor och torrträd. Miljön är gynnsam för vedlevande insekter, vedsvampar och mossor.

Bevarandemål¹

- Arealen västlig taiga ska utgöra 6 ha.
- Det ska finnas individer från flera uttydbara trädgenerationer av tall och gran varav de äldsta träden bör vara äldre än 200 år
- Andelen död ved per hektar ska utgöra >10% av virkesförrådet.
- Det ska finnas stående döda träd, naturliga stubbar av barr och lövträd samt lågor i varierande nedbrytningsgrad spritt i hela området
- Det ska finnas solexponerade lågor av tall och lövträd.
- Det ska finnas beskuggade brunrötade barrträdslågor.

- Det ska finnas levande och döda fruktkroppar av klibbticka och fnösketicka

Skötselåtgärder

- För närvarande krävs inte några skötselåtgärder.
Vitaliseringsåtgärder för speciella naturvärdesträd liksom skötselåtgärder för etablering och skydd av yngre tall kan bli aktuella liksom åtgärder för att begränsa mängden yngelmateriel för granbarkborre. Uppföljning av bevarandemålen avgör behovet av eventuella skötselåtgärder i framtiden.

Skötselområde 2 –Barrskog, återupptaget skogsbyte	8,4 ha
Naturtyp: Barrblandskog	7,6 ha
Yngre granskog	0,7 ha
Bergimpediment	0,1 ha

Skötselområdet har ingått i en större beteshage som betats ända fram till 1990-talet. I området förekommer skogsbeteskaraktärer i form av grova spärrgreniga aspar, gamla tallar, långkroniga granar och luckor med bärris och betesmarksväxter. På höjdpartierna finns de äldsta träden och skogen har här utvecklat naturskogsqualiteer. Skötselområdet är indelat i 2 delområden.

Delområde 2A utgörs av plockhuggen barrskog med naturskogsartad hällmarkstallskog på krönet.

Delområde 2 B utgörs av ett 20-årigt kulturbestand av gran med inslag av naturligt förnygrad vårtbjörk, glasbjörk, asp och rönn.

Bevarandemål

- Det ska finnas betesskogsstrukturer som kreatursstigar och gläntor med betespräglad kärlväxtflora samt element som långkroniga granar och vidkroniga lövträd.
- Det ska finnas hällmarkstallskog med solexponerade tallar, tallågor och renlavklädda hällpartier.
- Det ska finnas minst 50 levande barrträd/ha med brösthöjdsdiameter >40 cm
- Det ska finnas träd från minst 3 urskiljbara trädgenerationer av asp, vårtbjörk, gran, tall och ek, varav de yngsta ska vara yngre än 20 år och de äldsta äldre än 100 år för asp och vårtbjörk samt äldre än 150 år för barrträd och ek.
- Det ska finnas minst 5 m³ död ved/ha, varav minst 3m³/ha utgörs av grova träddeklar eller torrträd (diameter > 40 cm).
- Andelen lövträd ska utgöra >15 % av virkesvolymen, varav > 1/3 asp.
- Täckningsgraden för granplantor mellan 0-1 m höjd ska vara mindre än 5 % av arealen
- Det ska finnas förutsättningar för lunglav att växa på minst 1 träd

Skötselåtgärder

Delområde 2a: Skötselåtgärder som bör vara slutförda senast 2010

- Restaurering av skogsbete. Friställ grova lövträd, yngre ek, långkroniga granar och gamla barrträd genom att plockhugga yngre och medelålders gran. Gynna luckighet och uppslag av asp genom att plockhugga enstaka äldre timmerträd av gran (diam. 30-50cm). Luckor tillskapas främst i sydvända lägen. Bergkrön och brantkanter lämnas orörda. Risken för framtida stormskador beaktas vid utsyning av träd som skall avverkas. Friskt virke som uppstår i samband med åtgärderna forslas ut. Större ansamlingar av avverkningsavfall transporeras ut. Kraftigt rötangripna grova stamdelar lämnas i lämpligt exponeringsläge.
- Nedmontering av gammalt taggträdsstängsel.
- Torrträd, högstubbar och lågor lämnas orörda. Lågor som utgör ett absolut hinder för kreatur, stängsel eller transport kapas och flyttas till lämplig plats.

Delområde 2b: Skötselåtgärder som bör vara slutförda senast 2010

- Friställ lövträd med långa kronor så att minst 2 m skiljer mellan trädkronornas ytterkant. På frisk mark prioriteras trädslagen i ordningen ek, asp, rönn, vartbjörk och på fuktig mark ädellöv, klipbal, salix, glasbjörk. Glesa ut trädslagsrena granpartier så att det blir 3-5 m avstånd mellan stammarna. Virke och toppar forslas ut ur området
- Røj bort gran som växer under de gamla asparna i nordöstra delområdeskanten.

Löpande skötselåtgärder i hela skötselområdet:

- Årligt bete där nötkreatur bör dominera. Sambete eller efterbete med får eller häst får förekomma.
- Begränsa naturlig föryngring av gran genom plantryckning så att plantor mellan 0-1 m höjd täcker mindre än 5% av arealen.
- Plockhugg timmerträd och vindfällerna av gran så att uttaget motsvarar 2-5 m³sk gran/ha/år sett över en 5-års period. Lågor som utgör ett absolut hinder för kreatur, stängsel eller transport kapas och flyttas till lämplig plats.
- Røj bort stubbskott från lövträdstubbar vid behov
- Vid hårt betestryck från kreatur eller klövvilt skyddas enstaka plantor och grupper av betesbegärliga trädplantor mot betning på lämpligt sätt.
- Vid omfattande stormfällningar av gran eller stora angrepp av granbarkborre görs träden otjänliga som förökningsplats för granbarkborre på lämpligt sätt.
- Körvägar skall hållas framomliga, svaga partier och anslutningar förstärks vid behov.

Skötselområde 3 – Trädbärande hagmark, restaurering		3,5 ha
Naturtyp:	Igenväxningsmark	1,2 ha
	Granskog	1,8 ha
	Barrblandskog	0,5 ha

Skötselområdet utgörs av yngre granskog och igenväxande hagmark.

Delområde 3 a utgörs av igenväxande betesmark som avgränsas markant av en lodvägg och blockbrant mot norr. I zonen mellan branten och gräsmarken växer asp, ek, sälg, björk och enstaka hassel. På den öppna ytan finns några äldre björkar samt uppslag av asp. Fältskiktet domineras av örnbräken, hallon, nässlor och bredbladiga gräs.

Delområde 3 b utgörs av ett medelålders och ett yngre granbestånd samt ett mindre område med gamla träd. Det västra, yngre beståndet, består av ca 20-årig kulturgranskog med inslag av självföryngrad ek, asp, björk, hassel och enstaka enbuskar. I området finns också några gamla tallar från föregående trädgeneration. Den östra delen består av 50-årig grankulturskog med inslag av ett fåtal lövträd. Kulturlämningar i form av rösen och murar syns tydligt eftersom fältskikt saknas. Ett par mindre körvägar går runt och igenom området. Mellan de båda granbestånden finns en rest av äldre betesskog med en del karaktärsfulla gamla barrträd.

Delområde 3 c utgörs av ett par små åkerlyckor. På den gamla åkerytan kommer ett uppslag av asp. I ett åkerholmsröse växer hassel och i granskogskanten finns rester av en gammal sälg och vildapel.

Bevarandemål

- Området ska till större delen utgöras av en betad trädbärande hagmark med hasselbuketter, solitära träd samt lövträdsgrupper.
- Det ska finnas hävdgynnad flora på > 75 % av arealen. Örnbräken, hallon och nässlor får inte tillsammans ha större täckningsgrad än 10 % av arealen.
- Det ska finnas lövträdsrika bryn.
- Det ska finnas barrträd präglade av skogsbete.
- Krontäckningen ska inte överstiga 50 %.
- Befintliga kulturlämningar ska finnas kvar och vara synliga.

Delområde 3a: Skötselåtgärder som bör vara slutförda senast 2010

- Gynna lövträd, buskar och klängande granar i brynzonen mot bergbranten i nordost genom att plockhugga gran, yngre asp och björk.
- Stängsling utmed norra kanten, varvid bergbranten används som fred och prången mellan lodytorna avgärdas med rundvirke.

Delområde 3b: Skötselåtgärder som bör vara slutförda senast 2010

- Restaureringsavverkning, Avverka och upparbeta all kulturgran, (lågkapade stubbar). Glesa ut det yngre lövträdsinslaget i västra delen och frihugg spärrkroniga träd så att solitärträdsegenskaper kan utvecklas. Bärande träd och asp prioriteras före björk. Røj bort yngre uppslag av hassel. Frihugg gamla tallar, granar och lövträd i blockbranten.

Delområde 3c: Skötselåtgärder som bör vara slutförda senast 2010

- Røj fram den gamla hasseln i västra delen samt glesa ut uppslaget av lövträd så att solitära träd och trädgrupper bildas. Avståndet mellan solitära träd och trädgrupper bör vara minst 3 kronbredder

Löpande skötselåtgärder i hela skötselområdet:

- Årligt bete, där nötkreatur bör dominera. Sambete eller efterbete med får eller häst kan bli nödvändigt för att motverka igenväxning. Vid behov kan även betesputsning och nedtrampning/rullning av örnbräken tillämpas.
- Kulturlämningar hålls fria från överväxningsvegetation.
- Körvägar igenom området hålls framkomliga.
- Unga solitärträd danas genom fortsatt utglesning av det yngre lövträdsskiktet samt bortröjning av igenväxningsvegetation.
- Bortröjning av granplantor.

Skötselområde 4 – Strandskog**1,1 ha**

Naturtyp: Strandskog

1,1 ha

Skötselområdet består av lövdominerad naturligt uppkommen strandskog på landvinningsområde. Trädskiktet domineras av glasbjörk, klibbal, asp och viden med inslag av gran och tall. Den gamla strandlinjen framgår tydligt som en stenig och storblockig ursvallad sträng. På den gamla stranden växer en hel del asp medan trädskiktet på landvinningsområdet främst består av medelålders klibbal och glasbjörk. Delar av strandskogen utsätts för naturlig störning genom översvämning och isens påverkan.

Bevarandemål

- Trädskiktet skall till 95 % utgöras av lövträd.
- Det skall finnas minst 10 aspar med brösthöjdsdiameter >40 cm i området
- Det skall finnas grova lågor av lövträd (diameter > 40 cm) som periodvis täcks av vatten
- Det skall finnas död lövved lämplig för näringssök av mindre hackspett
- Det skall finnas långkroniga granar som ger marknära skydd vid markeringsplatser för utter.

Löpande skötselåtgärder

- Rövning och plockhuggning av yngre och medelålders gran vid behov. Enstaka vidkroniga granar lämnas i anslutning till block i den gamla strandlinjen.
- Årligt bete, där nötkreatur bör dominera. Sambete eller efterbete med får eller häst kan bli nödvändigt för att motverka igenväxning.

Skötselområde 5 – Betad blandlövskog**3,8 ha**

Naturtyp: Blandlövskog/skogsbete

3,8 ha

Skötselområdet utgörs av en tidigare betad blandlövskog med ek, asp, björk och gran med inslag av tall rönn, säl, oxel och hassel. Speciellt värdefullt är inslaget av grov innanmurken asp, spärrgrenig ek, gammal långkronig gran, grov hassel och död stående eller liggande lövved. Genom området går en traktorväg.

Bevarandemål

- Området ska utgöras av en betespräglad lövträdsdominerad skog.
- Trädsnittet skall till 80 % utgöras av lövträd, varav minst en fjärdedel utgörs av asp.
- Det ska finnas >5 spärrgreniga ekar med ålder över 150 år.
- Det ska finnas grupper med grova hasselbuketter
- Det ska finnas ett buskrikt solexponerat bryn.
- Det ska finnas grov solexponerad lövved, (diameter > 40 cm).
- Det ska finnas lämpliga häckningsträd för spillkråka, gröngöling och mindre hackspett
- Det ska förekomma hävdgynnad flora.
- Det ska finnas >10 m³sk stående och liggande död ved av asp och ek per hektar
- Det ska finnas fruktkroppar av fnösketicka
- Kulturlämningar skall vara synliga

Skötselåtgärder som bör vara slutförda senast 2010.

- Återskapa solöppen brynskog utmed västra kanten genom att all granunderväxt samt klenare uppslag av hassel och lövträd röjs bort
- Gynna spärrgrenig ek och andra gamla träd i hela delområdet genom att plockhugga konkurrerande yngre och medelålders träd, främst gran. Vid åtgärden skapas högstubbar av lövträd samt grenved av ek och asp som lämnas kvar i faunadepåer. Risken för framtida stormskador beaktas vid utsyning av träd som skall avverkas
- Røj bort 95 % av granunderväxt, enstaka grupper lämnas.
- Gynna utvecklingen av gamla hasselbuketter genom att avverka klena träd som hotar att konkurrera ut hasseln.
- Nedmontering av gammalt taggträdsstängsel.

Löpande skötselåtgärder:

- Årlig beteshävd
- Kulturlämningar ska synliggöras genom bortrøjning av buskvegetation.
- Begränsa naturlig förnygring av gran genom plantryckning så att gran mellan 0-1 m höjd täcker mindre än 5% av arealen
- Spärrgreniga träd, lövträd, och blommande träd ska gynnas genom att konkurrerande yngre och medelålders träd dödas genom ringbarkning alternativt avverkas och upparbetas. Det totala uttaget inklusive vindfällda träd motsvarar ca 0,5m³sk gran/ha/år sett över en 5-års period
- Traktorväg hålls fri från hindrande vegetation, vindfällda träd och träddeklar.
- Vid hårt betestryck från kreatur eller klövvilt kan det bli aktuellt att inhägnat enstaka plantor och grupper av betesbegärliga trädplantor. Røjning i plantgrupperna tillkommer när plantorna nått ca 3m höjd.
- Lågor som utgör ett absolut hinder för kreatur, stängsel eller transport kapas och avkapad del flyttas till lämplig plats.

Skötselområde 6 – Blandlövskog	3,5 ha
Naturtyp: Blandlövskog	3,1 ha
Granskog	0,2 ha
Våtmark	0,2 ha

På västra sidan om Rupphultsvägen sträcker sig ett blandlövskogsområde med ett betydande inslag av asp. Längst i sydväst ingår också en mindre tidigare uppodlad våtmark. I området förekommer en sydvänd bergbrant och ett barrdominerat höjdparti samt ett flertal block och småbranter med inslag av diabas. En rik förkomst av blåsippor liksom exemplar av trolldruva avslöjar kalkhaltig jord. I trädskiktet förekommer medelålders och äldre gran, rötskadad asp, lind, spärrgrenig ek, oxel och gammal hassel. Flera asplågor förekommer liksom några mycket grova aspar som återfinns i den nordöstra delen vid Rupphultsvägen. Här växer också en lind samt ett mindre område med yngre asp. Närmast åkern växer fina buketter av hassel. En körväg går genom området. Den norra delen är barrdominerad med äldre naturskogsartad skog i östsluttningen och ett mindre kulturbestand av gran uppe på platån. Området är indelat i 2 delområden som skiljer sig åt avseende framtida skötselåtgärder.

Bevarandemål

- Minst 80 % av områdets virkesförråd ska bestå av lövträd, varav minst en tredjedel av asp.
- Det skall finnas lämpliga boträd för mindre hackspett.
- Det ska finnas >5 ekar med ålder över 150 år.
- Det ska finnas >5 grova aspar, (diameter >40 cm brh).
- Det ska finnas >10 m³sk stående och liggande död ved per hektar
- Det ska finnas högstubbar och lågor av asp
- Det ska finnas partier med gammal hassel.
- Körväg skall vara fri från igenväxning och nedfallna träd

Skötselåtgärder som bör vara slutförda senast 2010

- Gynna asp genom att avverka 95% av granstammarna i sluttningen mellan körvägen, våtmarken och branten i den sydvästra delen. Gynna lövträdsinslaget i övriga delar genom selektiv avverkning av gran.
- Gynna utvecklingen av solexponerad brynskog genom plockhuggning av enstaka yngre lövträd mot åkern.
- Nedmontering av gammalt taggträdsstängsel.

Delområde 6B Skötselåtgärder som bör vara slutförda senast 2020

- Succesiv avveckling av granbeståndet genom gallring och slutavverkning senast 2020. Initialt görs uttag av klena och undertryckta träd. Vindfällda granar skall upparbetas och transporteras ut ur området. Spontant etablerade lövträd gynnas.

Löpande skötselåtgärder

- Igenväxningsvegetation närmast vägen röjs bort vid behov.

- Kulturlämningar som till exempel stenmurar och odlingsrösen ska i mån av behov synliggöras genom bortröjning av vegetation.
- Körväg hålls fri från hindrande vegetation och nedfallna träd och träddeklar.
- Vid behov kan bryn och lövskogsområdet sambetas med åkermarken i anslutning till naturreservatet.

Friluftsliv och gränser

Bevarandemål

- Naturreservatets gräns ska vara markerad enligt Naturvårdsverkets anvisningar.
- En parkeringsplats med plats för 2 bilar ska finnas vid Rupphultsvägen.
- En informationstavla med beskrivning av reservatet och gällande föreskrifter ska finnas vid parkeringen.
- En strövstig anläggs vid behov.
- Stängselpassager anläggs i anslutning till parkering, strövstig och körvägar

Skötselåtgärder

- Gränsen markeras med reservatsbrickor.
- En parkeringsplats anläggs vid Rupphultsvägen, ungefärlig placering enligt karta.
- Ta fram och sätta upp informationstavla vid parkeringen.
- Anlägga en strövstig genom reservatets centrala del.
- Vid behov sätts tilläggstavlor med natur- och kulturinformation upp.

Dokumentation och uppföljning

Alla skötselåtgärder som utförs inom reservatet ska dokumenteras, skriftligt och med foto. I dokumentationen ska framgå vilka åtgärder som genomförts och när de genomfördes, samt vem som utförde åtgärden.

En fördjupad uppföljning av reservatets värden (natur- och friluftslivs-värden) och de uppsatta bevarandemålen ska ske. Uppföljningen ska ske enligt metoder och tidplaner för gällande uppföljningsprogram, vilket för närvarande innebär att uppföljning ska ske inom ramen för de nationella Basinventerings- och Uppföljningsprojekten.

Revidering av skötselplanen

Skötselplanen gäller tills vidare och revideras när tillsynen eller uppföljningen indikerar att behov finns.

Sammanfattning och prioritering av planerade skötselåtgärder samt finansiering

<i>Åtgärd</i>	<i>Var</i>	<i>När / intervall</i>	<i>Prio- ritet</i>	<i>Finansiering</i>
Gränsmarkering färdigställs genom att NR-brickor sätts upp	Yttergräns	Inom 6 månader	1	Reservatsanslag
Informationsskylt	Enligt karta bilaga 2a	Inom 1 år	1	Reservatsanslag
Parkeringsplats	Enligt karta bilaga 2a	Inom 1 år	1	Reservatsanslag
Strövstig	I del av skötselområde 2a, 1, 3a, 5	Inom 5 år	3	Reservatsanslag
Nedmontering av gammalt stängsel	Hela reservatet	Inom 1 år	1	Reservatsanslag
Betsmarksrestaurering avverkning av gran	Skötselområde 2a, 2b, 3a, 3b	Inom 2 år	1	Reservatsanslag
Frihuggning av träd	Skötselområde 2a, 2b, 5, 6	Vid behov	1	Reservatsanslag
Skogsbete; stängsling, avtalstecknande	Skötselområde 2-5	Inom 2 år	1	Reservatsanslag, EU miljöersättning
Åtgärder för att begränsa örnbräken och igenväxningsvegetation	Skötselområde 3	Vid behov	1	Reservatsanslaget, EU miljöersättning
Skogsbete betesdrift, röjning av gran och plockhuggning	Skötselområde 2-5	Årligen efter att inledande åtgärder är genomförda	2	Reservatsanslag, (EU miljöersättning)
Åtgärder för att synliggöra kulturlämningar	Skötselområde 2-6	Årligen efter att inledande åtgärder är genomförda	2	Reservatsanslag, (EU miljöersättning)
Åtgärder för att gynna gamla träd	Hela reservatet	Vid behov	3	Reservatsanslag
Åtgärder för att gynna asp och tallföryngring	Skötselområde 2	Vid behov	3	Reservatsanslag
Avverkning av kulturgran	Skötselområde 6b	Senast 2020	3	Reservatsanslag
Åtgärder för att hålla körvägar fria	Skötselområde 2-6	Vid behov	3	Reservatsanslag
Uppföljning av bevarandemål	Hela reservatet	Enligt tidsplan för Basinventerings- och uppföljningsprojekten	2	Reservatsanslag projektanslag

Prioritering av föreslagna åtgärder och intervall för genomförande.

(1) högsta prioritet, (2) hög prioritet, (3) lägre prioritet

BILAGA 2
SKÖTSELPLAN

Datum	Beteckning
2008-12-04	511-9241-06

Sida 13/13

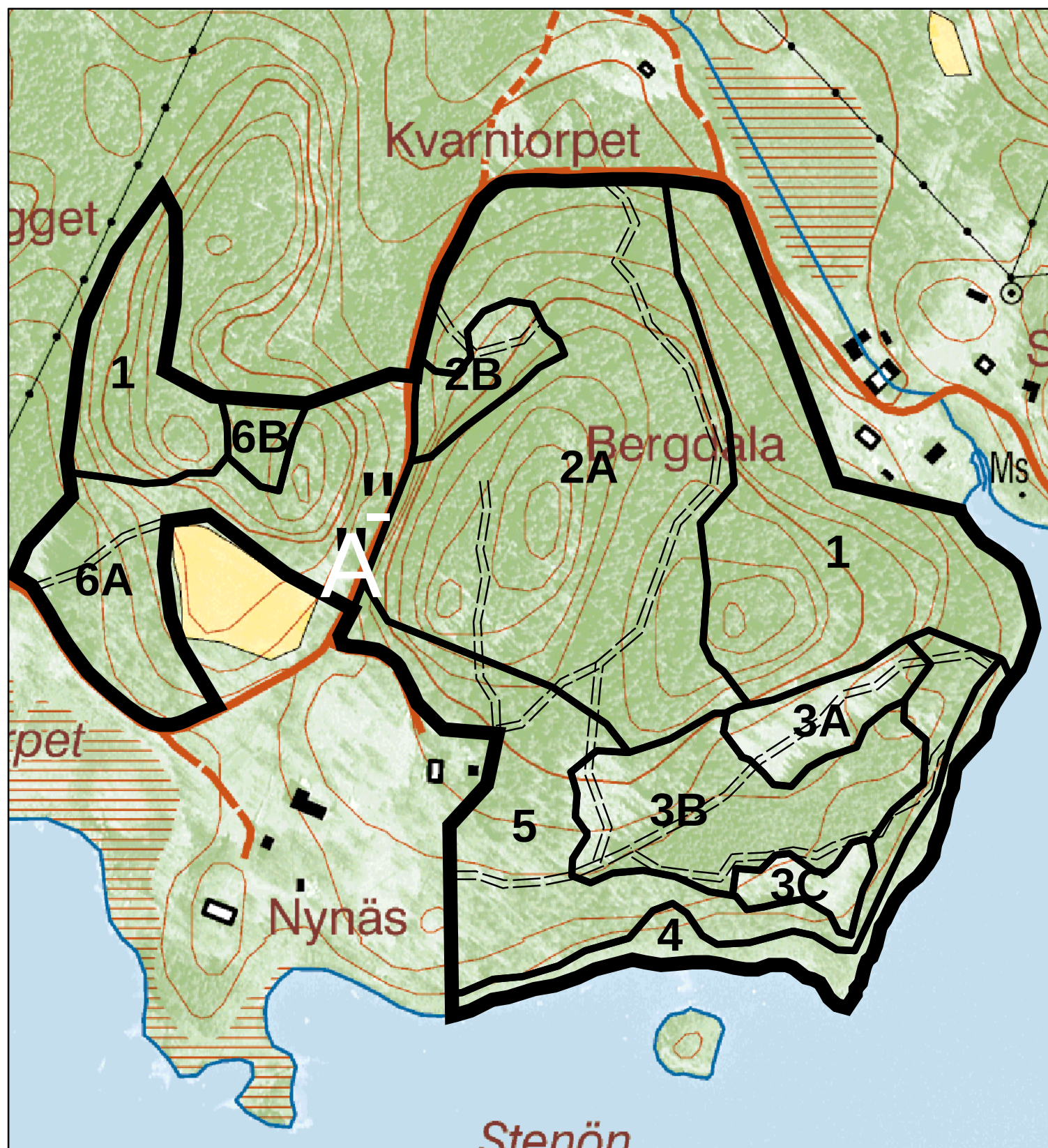
Bilagor

- 2a Skötselplankarta
- 2b Artlista

Naturreservatet Nynäs

Bilaga 2a

Skötselplankarta
Tillhör Länsstyrelsens beslut
2008-12-04, dnr 511-9241-06

 Gräns för naturreservatet Nynäs

 Skötselområden

 Körväg

 Informationsskylt

 Parkering

© Lantmäteriet 2007. Ur GSD-Fastighetskartan
ärende 106-2004/188F.

Kartkälla: Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Godkänd från sekretessynpunkt för spridning.
Lantmäteriverket 1999-09-16.

1:4 000

Förekomst av rödlistade arter, signalarter och arter i EU:s art- och habitatdirektiv och fågeldirektiv – inom naturreservatet Nynäs

Art	Kategori	Invent.år	Ref.
Kärlväxter			
Blåsippa (<i>Hepatica nobilis</i>)	S1	1996	SKS
Gullpudra (<i>Chrysosplenium alternifolium</i>)	S2	2006	TF
Knärot (<i>Goodyera repens</i>)	S2	2006	TF
Lind (<i>Tilia cordata</i>)	S3	2006	LST
Ormbär (<i>Paris quadrifolia</i>)	S1	2006	LST
Tibast (<i>Daphne mezereum</i>)	S1	2006	LST
Trolldruva (<i>Actaea spicata</i>)	S3	2006	LST
Vättersos (<i>Latbraea squamaria</i>)	S3	1996	SKS
Mossor			
Krusig ulota (<i>Ulota crispa</i>)	S2	1996	SKS
Långfliksmossa (<i>Nowellia curvifolia</i>)	S3	2006	TF
Västlig hakmossa (<i>Rhytidiadelphus loreus</i>)	S2	2006	LST
Lavar			
Grynig blåslav (<i>Hypogymnia farinacea</i>)	S1	2006	TF
Lunglav (<i>Lobaria pulmonaria</i>)	NT, S3	2006	TF
Sotlav (<i>Cypselium inquinans</i>)	S3	2006	TF
Svampar			
Blomkålsvamp (<i>Sparassis crispa</i>)	S2	2006	LST
Insekter			
Bronshjon (<i>Callidium coriaceum</i>)	LC	2006	TF
Granbarkgnagare (<i>microbregma emarginata</i>)	LC	2006	TF
Fåglar			
Skogsduva (<i>Columba oenas</i>)	NT	2006	LST
Spillkråka (<i>Dryocopus martius</i>)	EU	2006	LST
Tjäder (<i>Tetrao urugallus</i>)	EU	2006	LST
Järpe (<i>Bonasia bonasia</i>)	EU	2006	LST
Däggdjur			
Utter (<i>lutra lutra</i>)	VU	2006	LST

Tabell över kända förekomster av rödlistade arter, signalarter, Natura 2000-arter och andra arter av intresse.

Kategori anges för;

rödlistade arter (Artdatabanken 2005 *Rödlistade arter i Sverige 2005*): (RE) försvunnen, (CR) akut hotad, (EN) starkt hotad, (VU) sårbar, (NT) missgynnad, (DD) kunskapsbrist, (LC) rödlistad 2000 men 2005 bedömd livskraftig

signalarter (Skogsstyrelsen 1995 (kärlväxter), 2000 (kryptogamer) *Signalarter – indikatorer på skyddsvärd skog*): (S3) högt signalvärde, (S2) medelgott signalvärde, (S1) lågt signalvärde

arter i art- och habitatdirektivet och fågeldirektivet anges (EU)

Referens: Skogsstyrelsen (SKS), Tomas Fasth (TF), Länsstyrelsen i Jönköpings län (LST)